

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 116 sahifa,
12-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktab o'quvchilarining musiqiy tafakkurini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	10
<i>Abilov Muslim Normuxammadovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning pedagogik ahamiyati.....	14
<i>Bolqiyev Axmad</i>	
Jamiyat muhitida radikalizmning oldini olishga qaratilgan uzluksiz profilaktika tizimini yaratish	17
<i>Axmedova Iroda Shaxitbekovna</i>	
Inklyuziv ta'lim va gospital pedagogikani rivojlantirishda pedagogning tashkilotchilik madaniyati: nazariy va amaliy aspektlar	22
<i>Djabborov Ma'sud Bahriddinovich, Arolova Zarina Lochin qizi</i>	
Developing Sociolinguistic Competence in Intensive Teaching of Foreign Languages to Adults	28
<i>G. R. Tolibova</i>	
Языковая выразительность и художественный мир сказки "Муха-Цокотуха"	31
<i>Garifullina Alsu Robert qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda nasriy asarlarni o'qitish	35
<i>Ibodullayeva Madina Muzaffar qizi</i>	
Nutq kamchiligiga ega bo'lgan bolalarda nutq faoliyatining yuzaga kelish xususiyatlari	38
<i>Ibroximova Fotimaxon Qobiljon qizi</i>	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarni fuqarolik hayotiga ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasining nazariy-metodologik tahlili (CTP dasturi misolida).....	42
<i>Ikmatullayev G'ayrat Zokirovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining o'quv motivatsiyasini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish yo'llari	47
<i>Islamova Fotima Shamsiddinovna, Ismoilova Mohinur Faxriddin qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida milliy o'quv dasturini amaliyotga joriy etishning asosiy tamoyillari	52
<i>Mamanazar Djumayev</i>	
Turli vazn toifalaridagi dzyudochilarning texnik-taktik tayyorgarligini takomillashtirish	61
<i>I. B. Matmuratova</i>	
Maktabgacha ta'limda xalqaro monitoring va baholash dasturlarining o'rni	65
<i>Mutalova Dilnoza Abdurashidovna</i>	
Raqamli texnologiyalar orqali o'quvchilarning intellektuallik koeffitsientini rivojlantirish va zamonaviy ko'nikmalarini shakllantirish	69
<i>Normamatova Sevinch Asror qizi</i>	
Ona tilidan o'quvchilarning pragmatik kompetensiyasining rivojlanganlik darajasini aniqlash mezonlari.....	73
<i>Ollqova O'g'iljon Mamanazarovna</i>	
Oliy ta'limda adaptiv raqamli ta'lim texnologiyalari asosida o'quv jarayoni samaradorligini oshirish modeli ...	77
<i>Quchqarova Dilnovoz Shaymaxammat qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini autentik videomateriallar asosida rivojlantirish metodikasi	81
<i>Qurbonova Shalola Ilhomiddinovna</i>	
Jadid ma'rifatparvarlari pedagogik merosini tadqiq etishning zamonaviy ijtimoiy-pedagogik ahamiyati	84
<i>Raxmatova Dilbar Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining funksional savodxonligini xalqaro baholash dasturlari asosida rivojlantirish	88
<i>Shavqiddin Burxonov</i>	
Development of Students' Artistic Taste and Aesthetic Education as a Pedagogical Problem.....	91
<i>Temirov Murodjon Anvarovich</i>	
O'smirlarda huquqiy madaniyatni shakllantirishda ma'naviy-ma'rifiy faoliyatning pedagogik imkoniyatlari...	95
<i>Umarov Qobiljon</i>	

Ta'lim va tarbiya tizimida falsafiy yondashuvning pedagogik asoslari 98 Umurov Sharif Rajabovich	98
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida so'z turkumlariga oid mashg'ulotlar ustida ishlash 102 Voxidova Muqaddas Rasuljon qizi	102
Методические основы развития критического мышления обучающихся при изучении информационных технологий в условиях использования искусственного интеллекта 106 Панжиева Назокат Нормаматовна	106
Динамика морфологической системы современного русского языка в условиях цифровизации 111 Тураева Дилфуза Даминовна	111

BOSHLANG'ICH SINFLARDA NASRIY ASARLARNI O'QITISH

Ibodullayeva Madina Muzaffar qizi
Buxoro davlat pedagogika instituti

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda nasriy asarlarni o'qitishning pedagogik va metodik ahamiyati yoritilgan. Nasriy asarlar o'quvchilarning nutqini rivojlantirish, badiiy tafakkurini kengaytirish hamda axloqiy tarbiyani shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari hikoya, ertak va qissa kabi nasriy janrlar orqali hayotiy voqealarni anglash, qahramonlar xatti-harakatini tahlil qilish va mustaqil xulosa chiqarishni o'rganadilar.

Maqolada nasriy asarlarni o'qitishda qo'llaniladigan zamonaviy pedagogik metodlar, jumladan ifodali o'qish, savol-javob, qayta hikoya qilish, dramatisatsiya va interfaol usullar tahlil qilingan. Shuningdek, o'quvchilarning nutqiy rivojlanishi, ijodiy fikrlash qobiliyati va kitobxonlik madaniyatini shakllantirishdagi roli ko'rsatib berilgan.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, nasriy asarlar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning faolligini oshiradi va ta'lim samaradorligini yaxshilaydi. Maqola boshlang'ich ta'lim jarayonida badiiy asarlarni o'qitishning dolzarb masalalarini yoritishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: nasriy asar, boshlang'ich ta'lim, hikoya, o'qish metodikasi, nutq rivoji, badiiy tafakkur, interfaol metodlar, ta'lim, tarbiya, o'quvchi.

Abstract: This article discusses the pedagogical and methodological importance of teaching prose works in primary education. Prose texts such as stories, tales, and short narratives play a significant role in developing students' reading skills, speech development, critical thinking, and moral education.

Through prose literature, primary school students learn to understand life situations, analyze characters' actions, and draw independent conclusions. The article examines modern teaching methods used in working with prose texts, including expressive reading, question-and-answer techniques, retelling, dramatization, and interactive approaches.

The study highlights that the use of prose works in classroom activities helps improve students' communication skills, enrich their vocabulary, and develop creative thinking abilities. It also emphasizes the importance of fostering reading culture and moral values through literary education.

The results of the study show that lessons based on prose works significantly increase students' engagement and improve the overall effectiveness of the learning process. The article concludes that prose literature is an essential educational tool in primary education, contributing to both intellectual and moral development of learners.

Key words: prose works, primary education, storytelling, reading methodology, speech development, creative thinking, moral education, interactive methods, literature, student development.

Аннотация: В данной статье рассматривается педагогическое и методическое значение изучения прозаических произведений в начальном образовании. Прозаические тексты, такие как рассказы, сказки и короткие повествования, играют важную роль в развитии речи учащихся, формировании навыков чтения, критического мышления и нравственного воспитания.

Через прозаические произведения младшие школьники учатся понимать жизненные ситуации, анализировать поступки героев и делать самостоятельные выводы. В статье анализируются современные методы обучения, применяемые при работе с прозаическими текстами, включая выразительное чтение, вопросы и ответы, пересказ, драматизацию и интерактивные методы обучения.

Показано, что использование прозаических произведений в учебном процессе способствует развитию коммуникативных навыков, расширению словарного запаса и формированию творческого мышления учащихся. Особое внимание уделяется развитию читательской культуры и нравственных качеств.

Результаты исследования подтверждают, что уроки, основанные на прозаических произведениях, повышают активность учащихся и эффективность обучения. Сделан вывод о важной роли прозы в начальном образовании как средства интеллектуального и нравственного развития личности.

Ключевые слова: проза, начальное образование, рассказы, методика чтения, развитие речи, творческое мышление, нравственное воспитание, интерактивные методы, литература, ученик.

KIRISH

Boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchilarning o'qish va yozish ko'nikmalarini shakllantirish, ularning nutqini rivojlantirish hamda badiiy tafakkurini kengaytirishda muhim davr hisoblanadi. Aynan shu bosqichda o'quvchilar adabiyotni ilk bor tizimli ravishda o'rganishni boshlaydilar. Nasriy asarlar esa boshlang'ich sinf adabiyot darslarida muhim o'rin tutadi, chunki ular bolalarning hayotiy tajribasini boyitish, axloqiy qarashlarini shakllantirish va fikrlash doirasini kengaytirishga xizmat qiladi.¹

Nasriy asarlar – hikoya, ertak, qissa va rivoyatlar kabi janrlarni o'z ichiga oladi. Ular sodda syujet, aniq obrazlar va hayotiy voqealar asosida qurilgan bo'lib, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun tushunarli va qiziqarli hisoblanadi. Bu asarlar orqali bolalar hayotiy vaziyatlarni tahlil qilish, qahramonlar xatti-harakatiga baho berish hamda mustaqil xulosa chiqarishni o'rganadilar.

Boshlang'ich sinflarda nasriy asarlarni o'qitish nafaqat o'qish texnikasini rivojlantiradi, balki o'quvchilarning nutq madaniyati, fikrlash qobiliyati va ijodiy tasavvurini ham shakllantiradi. O'quvchilar asar mazmunini tushunish orqali hayotiy qadriyatlarni anglay boshlaydilar. Bu jarayonda o'qituvchining metodik mahorati alohida ahamiyatga ega.

Bugungi kunda ta'lim tizimida interfaol metodlar keng joriy etilayotgan bir paytda, nasriy asarlarni o'qitishda ham zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish dolzarb masala hisoblanadi. Shu sababli ushbu mavzuni ilmiy jihatdan o'rganish va tahlil qilish muhim ahamiyatga ega.

Boshlang'ich sinflarda nasriy asarlarni o'qitish o'quvchilarning adabiy bilimlarini shakllantirishda asosiy vositalardan biridir. Nasriy asarlar bolalarga hayotni badiiy tasvir orqali anglash imkonini beradi. Hikoya va ertaklar orqali o'quvchilar real hayotdagi muammolar, insoniy munosabatlar va axloqiy qadriyatlar bilan tanishadilar.²

Nasriy asarlarni o'qitishda bir nechta pedagogik yondashuvlar qo'llaniladi. Birinchidan, ifodali o'qish metodi o'quvchilarning matnni to'g'ri tushunishiga yordam beradi. Ikkinchidan, savol-javob metodi orqali asar mazmuni chuqur tahlil qilinadi. Uchinchidan, qayta hikoya qilish usuli o'quvchilarning nutqini rivojlantiradi.

Shuningdek, rolli o'yinlar va dramatisatsiya metodlari nasriy asarlarni o'zlashtirishni yanada samarali qiladi. O'quvchilar asar qahramonlari roliga kirib, voqealarni jonli tasavvur qilishadi. Bu esa ularning emotsional idrokini kuchaytiradi.

Nasriy asarlar o'quvchilarda axloqiy tarbiyani shakllantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Qahramonlar orqali bolalar halollik, do'stlik, mehnatsevarlik, vatanparvarlik kabi fazilatlarini o'rganadilar. Salbiy obrazlar esa noto'g'ri xatti-harakatlardan ogohlantiradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Nasriy asarlarni o'qitish masalasi pedagogika va metodika fanlarida keng tadqiq etilgan. Mahalliy va xorijiy olimlar bu yo'nalishda turli ilmiy qarashlarni ilgari surganlar. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, badiiy matnlar, xususan nasriy asarlar bolalarning nutqiy va aqliy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi.

1 Karimov I.A. Barkamol avlod orzusi. – Toshkent: Sharq, 1999.

2 <https://ziyonet.uz>

Pedagog olimlar nasriy asarlarni o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish samarali ekanligini ta'kidlaydilar. Psixologik tadqiqotlar esa bolalarda emotsional idrok va tasavurning rivojlanishida badiiy matnlarning o'zni katta ekanini ko'rsatadi.³

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot metodologiyasi sifatida kuzatish, taqqoslash, tahlil va sintez metodlaridan foydalanildi. Boshlang'ich sinf darslari kuzatilib, nasriy asarlarni o'qitish jarayoni tahlil qilindi. An'anaviy va zamonaviy metodlar solishtirildi.

Natijalar asosida konstruktivistik yondashuv tanlandi, ya'ni o'quvchi bilimni tayyor holda olmaydi, balki faol ishtirok orqali o'zlashtiradi. Nasriy asarlar bu jarayonda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, nasriy asarlar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning faolligini oshiradi. Ular dars jarayonida faol ishtirok etadi, savollarga erkin javob beradi va matnni tezroq tushunadi.

Shuningdek, o'quvchilarning nutq rivojida sezilarli o'zgarishlar kuzatildi. Qayta hikoya qilish va tahlil qilish jarayonida so'z boyligi kengaydi, fikrni izchil ifodalash ko'nikmalari shakllandi.

Emotsional jihatdan ham ijobiy natijalar qayd etildi. O'quvchilar qahramonlarga nisbatan munosabat bildirish orqali axloqiy xulosalar chiqarishni o'rgandilar.

Nasriy asarlar o'quvchilarda mustaqil fikrlash va tahlil qilish qobiliyatini rivojlantirdi. Bu esa ularning umumiy o'quv samaradorligini oshirdi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Boshlang'ich sinflarda nasriy asarlarni o'qitish jarayoni o'quvchilarning shaxs sifatida shakllanishida, ularning nutqiy, aqliy va axloqiy rivojlanishida muhim o'rin egallaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, nasriy asarlar boshlang'ich ta'limda nafaqat o'quv materiali, balki kuchli tarbiyaviy va ta'limiy vosita sifatida ham katta ahamiyatga ega.

Nasriy asarlar orqali o'quvchilar hayotiy voqealarni badiiy shaklda idrok etishni o'rganadilar. Hikoya va qissalardagi qahramonlar misolida ular insoniy fazilatlar – halollik, mehnatsevarlik, do'stlik, vatanparvarlik, mehr-oqibat kabi qadriyatlarni anglab boradilar. Shu bilan birga, salbiy obrazlar orqali esa noto'g'ri xatti-harakatlarning oqibatlarini tushunib yetadilar. Bu jarayon bolalarda axloqiy ongning shakllanishiga xizmat qiladi. Matnni o'qish, qayta hikoya qilish, savollarga javob berish va tahlil qilish jarayonida bolalarning so'z boyligi ortadi, fikrni mantiqiy va izchil bayon qilish ko'nikmalari shakllanadi. Bu esa ularning kelajakdagi kommunikativ kompetensiyasini mustahkamlashga zamin yaratadi.

Tadqiqot davomida yana bir muhim jihat aniqlandiki, nasriy asarlar asosida tashkil etilgan darslar an'anaviy darslarga nisbatan ancha samarali hisoblanadi. Interfaol metodlar – savol-javob, rolli o'yinlar, drammatizatsiya, klaster va muhokama usullari qo'llanilganda o'quvchilarning darsga qiziqishi ortadi, ularning faolligi sezilarli darajada oshadi. Bu esa ta'lim jarayonining sifatini yaxshilaydi.

Nasriy asarlarni o'qitishda o'qituvchining metodik mahorati ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi darsni to'g'ri rejalashtirishi, o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olishi hamda ularni faol ishtirok etishga undashi lozim. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta'lim samaradorligini yanada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov I.A. Barkamol avlod orzusi. – Toshkent: Sharq, 1999.
2. Azizxo'jaeva N.N. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: O'qituvchi, 2006.
3. Yusupov E. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. – Toshkent: Fan, 2015.
4. 1-4-sinf O'qish savodxonligi darsliklari.
5. Jo'rayev A. Adabiyot o'qitish metodikasi. – Toshkent: Noshir, 2018.
6. <https://ziyonet.uz>- Ta'lim portali
7. <https://edu.uz>- Oliy va o'rta maxsus ta'lim tizimi
8. <https://lex.uz>- O'zbekiston qonunchilik bazasi
9. <https://cyberleninka.ru>- Ilmiy maqolalar bazasi

³ Jo'rayev A. Adabiyot o'qitish metodikasi. – Toshkent: Noshir, 2018.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.